

Lukus mstrung ni lukus emptsamat

Hnang aji hmut knsuyang uyas Truku, kla su ha mqaras mstrung Liwaq ni Ciwang ka jiyax sayang. Dmuuy baga baki na ka Huwat mseupu miyah sapah pstrngan “pniri pala” Mhnang ka bbaraw bi pspruq lhlak, dhuq pstrngan ka tdruy qapi gaga ulan galiq embanah. Wauwa ni risaw o mdduuy baga mknhuway mksa mtmay pstrngan.

Plaq msa dowriq na ka Huwat, mskluwi ni mqhnga ka lnglungan na qnita. Lmnglung ka hiya, ma mlukus smeanak bi lukus ka dhiya gaga! Hnang lnglungan Huwat o mdka bi saw bhangan baki rngagan na, “mlukus lukus Truku sbiyaw ka dhiya gaga o!”

Rmngaw ka baki, “Lukus ta Truku sbiyaw o niqan lukus plkusun kdjiyax, lukus qmpah ni lukus lowyan plkusun mqaras mstrung risaw ni wauwa tnunan waray nuqih.” Rmngaw duri ka baki, “Snaw Truku sbiyaw o mlukus pala bbaraw usux ni sla llbu usux, pstruma towrah ka brah dha ni powasa habuk. Mskluwi bi smiling ka Huwat, “Manu ka towrah hug?” Rmngaw duri ka baki, “Mapa towkan kdjiyax ka snaw Truku musa qmpah qmpahan dgiyaq, paan dha uqun ni qngqaya djiyun qmpah, musa mdkrang do mapa kray paan dha tunux pais”.

Smiling ka Huwat, “Snaw emprgrig ga o maa mlukus hmuril?” Smiyuk ka baki, “Muda mqaras psmiyan siida ka Truku o kingal snaw ka mlukus hmuril dmudul kana emprgrig, ini tduwa mlukus hmuril ka duma da.”

Smiling duri ka Huwat, “Saw kuyuh dga?” Rmngaw ka baki, Kuyuh truku sbiyaw o mlukus sla ni powasa bbaraw usux, mlukus pala mtqiri patas dowriq ni hmabuk habuk mqalux, powasa pdagit bhgay.

Rmngaw ka baki, “Patas ga o dowriq utux rudan.” kiya o mklawa sun ka pusu na. patas gaga bukuy o lmiwaq utux naqih, patas peaway o dmudul mowda hakaw utux. Lmutut rmngaw duri ka baki, “Snaw ka powasa trak niqan marung axa o pgkla mnangal tunux pais ka hiya ni smbeytaq pucing kdjiyax.” Mqaras bi qtaan dqras na ka baki rmngaw. “Mstrung nami ka payi su ni baki su siida, bnegay mu dhyaan ka lukus axa.

嫁衣與獵服

今天是 Liwaq 和 Ciwang 的婚禮，Huwat 與 Baki 參加。

Baki：「他們穿的是傳統服飾！傳統服裝分日常服、工作服和禮服。過去男性上身穿著米色長袖長衣或無袖長上衣，內搭五角形的胸兜，下身圍黑色禪布。」Huwat：「胸兜上的白色圓形裝飾物是什麼？」Baki：「那圓形裝飾越多表示越勇猛，男性還會在揹起背網，出草時揹著獵首袋放置敵首。」

Huwat：「為什麼男性跳舞要穿 hmuril？」Baki：「以前典慶跳舞，領導舞群者會穿 hmuril，其他舞伴不能穿。女性會穿上白色無袖上衣，再套白色袖套；下身穿著白色片裙夾織太魯閣族圖紋，再用黑色腰封繫紮固定，並著白色護腳布。」

Baki：「織紋象徵祖靈之眼，有保護意義，橫條紋是通往彩虹橋的指引。裝飾物除美觀外，也表示配戴者對部落的貢獻，或用來提高士氣與信心。男性頭帶鑲著貝殼，代表英勇的勇士，腰上的獵刀不離身。男性的項鍊的山豬獠牙，獠牙越大表示這人捕過無數的獵物。」Huwat：「Baki 衣櫥有套白色貝珠的無袖長衣和裙子！」Baki：「那是我和 Bayi 結婚時，送她的貝珠衣。」

Sapah Truku Sbiyaw

Ini hmut phiyug sapah ka rudan Truku mniq ska dgiyaq sbiyaw, asi ka saan plealay kmeuruy han, saw aji daun paru qsiya, sunu, rngsux. Malu bi phigan sapah o mhiyang dgiyaq ni dxgal mspngpung. Hmjijal malu phigan sapah do musa kmealu pbiyi hiya ni mtaqi hiya mk2 jiyax mk3 rabi ppsmiyah spi, qmita malu spi do tnsapah o mlawa dlutut mdayaw smmalu sapah, duri o kmeaguh msegasut miyah smapuh gmdara rudux plaqan na dara ka pnteetu na 3 btunux ni qngqaya djiyun smmalu sapah, Saw nii ka rnngaw na, “ Utux mcinun hini ka snruwa su phigan sapah, saw mha tpusu ni tgblaiq meudus hini ka laqi su, iya yahi kmrasa ka kndsan dha wah! Brahaw su balay, nasi su yahan kmrasa do aji empskila hini ka lqlaqi da, sus Bari ” msa.

Qaya smluun sapah Truku sbiyaw balay o dmamux o niqan tapaq btunux, kurut, djima, qhuni, qrul, quwarux. Sapah Truku sbiyaw o ini salu daka, yaasa paah sapah o qtaan ana inu.

Ungat pnskaraya ka sapah bukung alang, ungat pntyusan ka ruwan sapah, mtmay ta rhngun sapah do qtaan brah bi quri iril ka srakaw tama, (mklawa sapah ksun), gaga mniq bukuy enduk rhngun ka srakaw bubu, gaga

hiya ka qngqaya cinun ni tminu8n hiya ka bubu, mniq qaqay srakaw tama ni bubu ka srakaw bilaq mtduwa djilun plahan o kneiyax sun, duri o mniq rhngun mtayan ruwan sapah quri narat ka paru bi srakaw, nii o rakaw tqian lupung ni rsrisaw ni wauwa, 3 btunux rqda ka ga mniq kska srakaw tama ni srakaw bubu ga, kiya o hpuyan kana ana manu uqun kingal ruwan sapah.

duri o 3 btunux rqda ruwan sapah ga kska srakaw tama ni bubu ka pusu na o pgkla pnspuan tama, bubu ni laqi, htngayan gnealu ni kneuxul ka kingal ruwan sapah nii ksun.

Qrngul tahut ruwan sapah o pgkla pusu na o kndsan kingal ruwan sapah, qrngul o pgkla gaga meudus hiya ka kingal ruwan sapah nii, duri mtduwa pdngu kana ana manu qngqaya ruwan sapah ni qngqaya djiyun ruwan sapah uri.

Ga babaw rqda ka gigan o gigan dha kana ana muna meiluq hiyi samat ni pdnguun, mdungu ka samat do uqun dha rbagan ni srnabaw ini tduwa musa tmsamat.

太魯閣族傳統家屋

以前太魯閣族祖先在蓋房子前，必須先尋找或仔細觀察預定地，山腰台地及小山丘是最適合蓋房子的地方，可以防備敵人的侵入。假如找到合適的地方，會先在該地過夜等待好夢的啟示，屋主邀請親友來幫忙，並請祭司作開工祭儀。祭司會將雞血灑在三石爐灶上及蓋房子用的工具上，說：「編織的上帝祢答應在這裡蓋房子，為使他定居在這裡，及平安地在這裡生活，求祢不要來打擾他們，如果祢來打擾他們的生活子子孫孫必定會喜歡住在這裡了」。

太魯閣族房屋以竹子、樹木、樹皮、筆筒樹、及石頭為建築材料。太魯閣族的家屋即眺望台，因為建在四面八方都可以看到很遠的地方。

傳統住屋中，部落領導者的家屋樑柱沒有刻畫圖騰的記號；傳統住屋是沒有隔間的，三石爐灶設在父床母床及嬰兒床的中間，三石爐灶代表父、母及子女象徵著一個家的中心及生命的泉源，還有愛的結合。太魯閣族人認為爐灶的煙能防潮、乾燥屋內，屋內在爐灶上設有燻架來燻獵肉，可以保存兩三個月，供夏季食用。